

YENİ AVUSTURYA CEZA KANUNU VE UYGULAMADAKİ ETKİLERİ (*)

Ord. Prof. Dr. Manfred BURGSTALLER
Viyana Üniversitesi Ceza Hukuku ve Kriminoloji
Enstitüsü Müdürü (**)

Tercüme eden :

Dr. Feridun YENİSEY

I. GENEL ESASLAR

1) 1 Ocak 1975 tarihinde Yeni Avusturya Ceza Kanunu 1852' den beri yürürlükte bulunmuş olan Ceza Kanununun yerini almıştır. Yapılan reformda Ceza Hukukundan beklenen görevler hakkındaki Dünya görüşünün değişmesi gözönünde tutulmuştur.

2) Suç Politikası ve Dünya Görüşü konularındaki farklılıklar dolayısıyla çalışmalar uzun sürmüş ve zor olmuş, ancak sonuçta ana noktalarda fikir birliğine varılmış, sadece gebeliğin durdurulması açısından tanınacak süreler konusundaki fikir ayrılığı süregelmiştir.

3) Yeni Avusturya Ceza Kanunu rasyonel bir suç politikasının aracı olarak kusurluluk prensibine dayanmıştır. Buna göre cezanın var oluş sebebi kusurluluktur ve amacı sadece önlemedir. Kusurluluğa dayanan bu ceza hukukunun tatmin edemediği özel önleme

(*) Konferansın sözlü tercümesi Prof. Dr. Ayhan Önder ve Dr. Feridun Yenisey tarafından yapılmıştır.

(**) Ana hatları ile özetlenmiş bulunan bu konu hakkında ayrıntılı bilgi için, bkz. Manfred BURGSTALLER, "Die Strafrechtsreform Österreichs im Vergleich mit der Strafrechtsreform der Bundesrepublik Deutschland" in: Berliner Gastvorträge, Sammlung Göschen 2805, Berlin, New York 1979, sh. 39 ve devamı.

ihtiyacı, emniyet tedbirlerine başvurulmak suretile karşılanmak istenmiş ve anılan tedbirler failin tehlikelilik durumuna dayandırılmıştır.

II. GENEL HÜKÜMLER ALANINDAKİ REFORM

1) Genel Hükümler Alanındaki Reform, doktrin ve mahkemeler tarafından daha evvel geliştirilmiş bulunan çözümlerin kanunlaştırılması şeklinde gerçekleşmiştir. Örnek olarak, ihmal suretile işlenen suçlar, meşru müdafaa, kast ve taksirin kanunda tanımlanması sayılabilir.

2) Suç genel teorisinin belli bir sistematığa dayandırılmasından maksatlı olarak sarfınazar edilmiştir. Böylece bilimsel görüşlerin gelişmesinin önlenmemesi amacı güdülmüştür.

3) Genel hükümler alanında yapılan reformlar uygulamada iyi sonuçlar vermiştir. Sadece suça iştirak ile işlenemez suça teşebbüs konularında prensip açısından bazı zorluklarla karşılaşmıştır.

4) Avusturya'da hükmi şahıslar cezalandırılmaz. Hükmi şahıs adına hareket eden hakiki şahısların cezalandırılması sözkonusudur. Başkası için hareket edenin cezalandırılması Avusturya'da kabul edilmemiştir ve uygulamada bu yönde bir istek de mevcut değildir.

III. CEZALAR ALANINDAKİ REFORM

1) Avusturya Ceza Hukuku Reformunun en önemli bölümünü cezalar alanında yapılan değişiklikler teşkil eder.

2) Birinci önemli nokta, para cezasının önem kazanmasıdır. 1971 yılında yapılan ilk değişiklikle para cezasının uygulanma alanı genişletilmiş idi. 1975 tarihli Kanun uygulanma alanını daha da genişletmiş ve gün para cezası sistemini getirmiştir. Uygulamada para cezasına hükmeden sonkararların sayısı 1970 yılında % 56 iken reformdan sonra, 1975'den beri % 70 civarında bulunmaktadır. Hükmedilen para cezasının miktarı da yükselelmektedir. Yıllık toplam meblağ 1980'e kadar üç misli artmış, ödememe oranı % 4 olmuştur.

3) Para cezasının uygulanma alanının genişletilmesi kısa süreli hürriyeti bağlayıcı cezaların geri plana itilmesine yol açmıştır. Yeni Avusturya Ceza Kanununa göre 6 aya kadar hürriyeti bağlayıcı cezaya sadece şu şartlarla hükmedilebilir: somut olayda hürriyeti bağlayıcı cezaya hükmetmek özel veya genel koruma amacı ile gerekli görülüyorsa. Yapılan bu reform uygulamada olumlu karşılanmıştır. 6 aya kadar hürriyeti bağlayıcı ceza sayısı ise bugün 1974 değerlerinin sadece yarısını teşkil etmektedir. Bu azalma şartla geribırakmaları kapsadığı gibi, şarta bağlanmamış olan hürriyeti bağlayıcı cezaları da kapsamaktadır.

4) Mahkum sayısı reformların gerçekleştirilmesinden sonra, kısa bir süre için azalmış olmakla birlikte bugün tekrar 1971 seviyesine ulaşmıştır. Anılan yıldan bu yana şarta bağlanmamış olan hürriyeti bağlayıcı cezaların azalmış bulunduğu gözönünde tutulursa, sürelerin artmış bulunduğu sonucuna varılır. Mükerrirler hakkında daha ağır ceza verme uygulamasının da bu artmada bir rolü olduğu tahmin edilebilir.

5) Az önemli suçlar ile mücadeleyi konu edinen 42. madde üzerinde çok tartışılmıştır. Sözügeçen hükme göre, en fazla bir sene hürriyeti bağlayıcı ceza tehdidi altına alınmış bulunan veya sadece bir para cezası ile karşılanmış bulunan bir suç şu şartların gerçekleşmesi halinde cezalandırılmayacaktır: 1) Failin kusuru az ise, 2) eylem bir netice doğurmamış veya sadece az önemli netice doğurmuşsa, 3) faili yeni bir suç işlemekten alıkoymak için cezalandırma gerekli görülüyorsa.

Bu şartların gerçekleşmiş bulunduğu konusunda karar verme yetkisi sadece mahkemeye tanınmıştır. 7 yıllık uygulamadan sonra yukardaki düzenlemenin kendisinden beklenenleri sadece kısmen gerçekleştirdiği söylenebilir. Düzeltilmesi gereken noktalar konusunda henüz fikir birliği yoktur.

IV. EMNİYET TEDBİRLERİNİN KABULÜ

1) Yeni Kanunun kabul ettiği en önemli tedbir akıl yönünden anormal olan suçluların bir müesseseye kapatılması tedbiridir. Burada sözkonusu olan şahıslar akıl hastalığı sebebi ile belli bir ağırlığı

olan suçları işlemiş bulunan ve ilerde tekrar suç işlemelerinden korkulan şahıslardır. Burada önemli olan, isnat kabiliyeti bulunmayan suçluların yanısıra isnat kabiliyeti bulunan akıl hastalığının da tedbir kapsamına alınmış bulunmasıdır. Uygulamada 31.12.1980 tarihine kadar akıl hastası olarak tedbir altına alınan şahısların toplam sayısı 210'u bulmuştur. Bunlardan 99'unun isnat kabiliyeti mevcut olup 111'inin isnat kabiliyeti bulunmamaktadır.

2) Yeni ihdas edilen bir kurum da, alışkanlıklarından kurtarılması gereken suçluların yatırılacağı bir müessesenin düzenlenmesidir. Bu tedbir en fazla 2 yıl sürebilmekte ve cezadan önce ve de cezadan mahsup edilmek üzere uygulanmaktadır. 31 Aralık 1980 tarihine kadar bu şekilde toplam 44 kişi tedbir altına alınmış ve yıllık tedbir altına alma sayısı ortalama 70 civarında bulunmuştur. Alkol alışkanlığı ve uyuşturucu madde alışkanlığı bakımından söz konusu olan bu tedbir zorla tedavi ettirmeyi gerektirdiğinden, uygulamada zorluklarla karşılaşmaktadır.

3) Tehlikeli mükerrirlerin bakımından da bir tedbir öngörülmüştür. En fazla on yıl sürebilen bu tedbir cezanın infaz edilmesinden sonra yerine getirilmektedir. Bu durum iki hürriyet kısıtlamasının toplanmasına yol açmaktadır. Bu yüzden az uygulanmaktadır. 31 Aralık 1980 tarihindeki sayı 82 olup, tedbir altına alma ortalama sayısı yılda 30'dur.

V. ÖZEL HÜKÜMLER ALANINDAKİ REFORM

1) 1971 yılında gerçekleştirilen suç olmaktan çıkarma hareketi ile, hayvanlarla cinsel ilişkide bulunmak, yetişkinler arasındaki eşcinsel eylemleri suç olmaktan çıkartılmış, zina suçunda da ceza önemli ölçüde hafifletilmiştir. Trafik suçları alanında basit nitelikte olup, taksirle işlenen tehlikeli araç kullanma suçları ve suç olmaktan çıkartılmış, taksirle işlenen hafif yaralama eylemleri kademeli olarak cezadan muaf tutulmuştur.

2) 1975 yılında yapılan değişiklikle gebeliğin ilk üç ayında yapılan gebeliğe son verme eylemleri serbest bırakılmıştır.

3) Faal nedamet halinde cezasızlık halleri genişletilmiştir. Bütün önemli nitelikte olan ve mala karşı suçları kapsayan eylemlerde

fail eyleminin sebebiyet verdiği zararı kendiliğinden ortadan kaldırırsa ve bu ortadan kaldırma koğuşturma makamlarının eylemi haber almasından önce gerçekleşirse, ceza verilmeyecektir.

4) Şantaj amacı ile insan kaçırma, rehin alma, hava korsanlığı ve çevre kirlenmesi konularında yeni suçlar ihdas edilmiştir.

5) Özel kısımda yapılan değişikliklerden bir kısmı da dil açısından ve eski kanunun sistematığının günümüz standartlarına uygun getirilmesi amacı ile gerçekleştirilmiştir.

VI. SONUÇ

1) Yeni Avusturya Ceza Kanunu ile edinilen tecrübeler genellikle memnuniyet vericidir. Halen çalışmaları sürdürülmekte bulunan Ceza Muhakemesi Hukuku Reformu konusunda da aynı neticenin elde edilmesi umut edilebilir.

2) Mala karşı işlenen suçların artması dolayısıyla yükselmekte bulunan suçluluk oranı azaltılabilmiş değildir. Ancak şu da bir gerçektir ki, Avusturya'daki suçluluk oranı diğer milletlerinkine oranla daha aşağı seviyededir.

3) Suçluluk oranının artışı ve Avusturya Ceza Kanununun tatmin edici olmayan noktaları Ceza Hukuku Reformu alanında daha çok çalışmayı gerektirmektedir.